CURAÇAO EN ONDERHOORIGE EILANDEN 1816–1828

DOOR

MR B. DE GAAY FORTMAN

III

Omtrent den handel die op Curaçao in dezen tijd gedreven werd, geeft het *Verslag* van Kikkert uit 1817¹⁾ een uitvoerige schets. In de eerste plaats had men den handel met de Spaansche koloniën op de tegenoverliggende kust, dien op Haïti, vanwaar maïs, jams en verf-hout aangebracht werden, den handel op de Vereenigde Staten van Amerika, die meel, vleesch, spek, maïs, timmerhout en eenige Oost-Indische producten ruilden tegen kabrietenvellen, huiden en golfethout.

De invloed van den vrijheidsoorlog der Zuid-Amerikaansche koloniën aan „de vaste kust” op den handel van Curaçao is van overwegende beteekenis geweest. De vaart op La Guayra en Puerto Cabello, naar Cora en Maracaïbo, was geheel onveilig door de stoute stukken van zeeroovers en kaapvaarders, en het was werkelijk niet alleen de smokkelhandel, die telkens weer aanleiding gaf tot vertoogen en verontschuldigen soms, meestal zonder belofte voor de toekomst. En de fiscale en plagerige maatregelen der nieuwe republieken straks waren allerminst geschikt om den reëlen handel te doen opleven. Mr. Corporaal, die in zijn hoogst belangrijk proefschrift over *De internationaalrechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela 1816–1920* alle maatregelen en moeilijkheden met veel nauwkeurigheid uitvoerig behan-

¹⁾ Zie De Hullu, t. a. p. bladz. 594 e. v.

delt, doch niet nalaat erop te wijzen, dat die vrijheidsoorlog Curaçao ook goede kansen tot herstel van zijn handel gegeven heeft, die èn door gebrek aan werkkraft èn door de staatkunde der Nederlandsche regeering verloren zijn, onderscheidt drieërlei tijdperk in de geschiedenis der verhouding van Curaçao tot Venezuela: 1816–1822, het koloniaal bestuur staat aan de zijde van Spanje, 1822–1829, de neutraliteit, terwijl in 1829 de onafhankelijkheid der „insurgenten” erkend en daarmee het laatste tijdperk ingeleid wordt. Het gedeelte, dat binnen het kader van deze bespreking zou vallen, is een eindelooze geschiedenis van nemingen van Curaçaosche schepen door independente kapers, ook wel van Spaansche schepen binnen de territoriale grenzen, van bezoeken met weinig goede bedoelingen aan de havens en baaien van Curaçao, aan Aruba en Bonaire ¹⁾, brutale streken in strijd met alle volkenrecht; daartegenover een zoo goed als machteloos gouvernement, dat weinig anders doen kon dan convooi verleen, als er voldoende schepen op het station waren, en langs diplomatieken weg bij Spanje noch bij zijn vijanden ooit veel meer bereikte dan vage toezeggingen. Onder Kikkert is het een en andermaal voorgekomen, dat met gebruikmaking van de hem in art. 19 gegeven bevoegdheid de gouverneur-generaal vreemdelingen uitzette, wier aanwezigheid hij schadelijk achtte voor de belangen der kolonie. Op groote schaal gebeurde dit, toen na het prijsmaken van een gedeelte van het convooi van het oorlogsschip *Zwaluw* eenige emigranten van de Spaansche kust blijken van vreugde gegeven hadden. De fiskaal moest toen een lijst van de aanwezige vreemdelingen aanleggen, en negen en twintig hunner kregen last, om binnen veertien dagen het eiland te verlaten.

Over het algemeen was de stemming van het Curaçaosche volk ten gunste van de opstandelingen. Dat ontdekte de Spaansche generaal Morales, toen hij 4 October 1821 op twee schepen met verscheidene officieren en 32 gewapende manschappen met een boodschap voor den

¹⁾ O u d - a r c h i e f no. 234, gouvernements-journaal 30 Dec. 1817, vermeldt een bezoek van kapers op Saba.

gouverneur geland was, en eenige dagen op het eiland bleef. Het doel van zijn reis was eigenlijk een geldinzameling onder de Spaansche uitgewekenen en aanschaffing van levensmiddelen voor Puerto Cabello. Den Zondag na zijn aankomst had in Otrabanda een hem vijandige betooging plaats, waarbij zijn woning aangevallen en een „Vivat Columbia!” aangeheven werd. De militaire wachten waren te hulp geroepen, om aan de feitelijkheden een einde te maken. Morales richtte over het gebeurde een scherp brief tot den gouverneur. Na een verblijf van zestien dagen op het eiland vertrok hij weer.

Uit denzelfden tijd (18 December 1821) dagteekent een verordening van den Raad tegen het dobbelspel, waartoe de vreemdelingen de ingezetenen verleidden.

Om de oorlogsschepen van de noodige bemanning te voorzien, werden meermalen manschappen van het garnizoen daarop geplaatst of matrozen van de koopvaardij-schepen tot dienstneming verplicht.

Een van de sterkste staaltjes van willekeur vond 18 Januari 1822 plaats, toen twee sloepen van het Columbiaansche kaperschip *Condor* de Spaansche goletten *Fortuna* en *Esperiencia* onder het geschut van het fort Beekenburg weghaalden ¹⁾. „Schending van het nederlandsche territoir op . . . verregaande en schandelijke wijze” noemde Cantz’laar het in zijn journaal. ²⁾ De bezetting van het fort onder den 2den luitenant bij het korps inlanders op de batterijen en seinposten J. B. H. Rabaine ³⁾ trof geen blaam, zooals de gouverneur tot tweemaal toe besliste. Dat de daad had kunnen plaats grijpen zonder dat de soldaten konden te hulp komen, weet de gouverneur aan de bemanning der schepen zelf, die hoogstwaarschijnlijk des avonds met hun bagage aan den wal gegaan waren om daar te overnachten. Anders toch, zoo luidt

¹⁾ Men zie hierover den brief van den minister van Onderwijs, Nijverheid en Koloniën van 22 April 1822 aan den Koning, waarin de verhouding van Curaçao tot de vaste kust uitvoerig behandeld wordt. *Ambtsbrieven van A. R. Falck 1802—1842*, bladz. 169 e.v.

²⁾ 18 Jan. 1822, Oud-archief no. 239.

³⁾ † Mrt. 1824.

de desbetreffende aantekening ¹⁾), zouden zij niets kunnen gered hebben, waar zij zelf verklaren, zelfs geen tijd om alarm te maken te hebben gehad. Er is geen aanleiding om langer stil te staan bij dit geval, dat met alles, wat er uit voortkwam, door Mr. Corporaal besproken is, en zelfs nog aan afzonderlijke rechtskundige beschouwing onderworpen ²⁾). Een noodlottige samenloop van omstandigheden heeft gewild, dat de *Zwaluw* en *Merkuur* niet konden uitzeilen, om het kaperschip na te zetten, zoodat de gouverneur een beroep moest doen op de Engelsche korvet *Falmouth*, die in de haven lag, den volgende dag met den kapitein-luitenant De Quartel aan boord ook uitzeilde, maar twee dagen later onverrichter zake terugkwam.

Dit feit viel niet onder de beschikking van den gouverneur van 22 November 1821 waarbij een boete van 1500 pesos was bedreigd tegen kapers, die op de wateren of het grondgebied der kolonie eenig schip onder Nederlandsche of neutrale vlag zouden nemen. Wekt reeds dit strafbeding rechtmatige twijfel op aan zijn doelmatigheid bepaald eenigzins leuk is de nauwkeurige opsomming van een ander, een maand later. Op schepen, die binnen het bereik van het geschut van een der batterijen kwamen, zou, als zij geen vlag vertoonden, tot driemaal toe geschoten worden op kosten van den beschotene en wel 10, 15 en 20 pesos. Ook het derde schot, ofschoon het raak zou zijn, moest worden betaald, verdere schoten niet, daar dan het schip als vijandelijk beschouwd werd.

In den loop van 1822 vond de koopman Antony Matthey in de herhaalde geweldenarijen ter zee aanleiding, den gouverneur te vragen om lettres de marque ³⁾ voor zijn schoeners *Diana* en *Anna* om die schepen tegen zee-roovers te verdedigen en tegelijk hindernis toe te brengen aan de schandelijke bedriegerij, welke gepleegd werd door vaartuigen, die zich niet ontzagen van de Nederlandsche vlag tot hun privaat oogmerk valsch gebruik te

¹⁾ Gouvernementsjournaal 30 Oct. 1822.

²⁾ Bladz. 35, 549, 550.

³⁾ Zie art. 8 Regeeringsreglement.

maken. Cantz'laar weigerde dit, omdat Nederland niet in oorlog was; wel werd Matthey toestemming verleend om zijn schepen tot eigen verdediging tegen zeeroovers te wapenen.

Reeds in Januari 1818 hadden de kooplieden en andere ingezetenen zich met een verzoekschrift tot den Gouverneur en den Raad van politie gewend over den druk der belastingen ¹⁾. Men leest daarin: De toenemende onlusten en binnenlandsche oorlogen op de naburige Spaansche kust hebben den handel bijna doen stilstaan. Er is geen retourlading noch voor de schepen uit het moederland noch voor de Amerikaansche vaartuigen, die nu en dan op Curaçao komen. Na drie en meer weken wachters kan men slechts een weinig verfhout, geitenvellen en huiden inladen, die dikwijls nog met verlies verkocht worden.

Tevergeefs heeft men tot nu toe ook de nieuwe belastingen opgebracht, in de hoop, dat Gouverneur en Raden den Koning van den ongelukkigen toestand zouden overtuigen en het tekort der kas tot betere tijden door het Moederland zou worden aangevuld. Integendeel zijn nu weer nieuwe lasten opgelegd door de verhooging van familie- en hoofdgeld, patentrecht, 5 % door den kooper van vendu-goederen te betalen. Daarnaast blijven andere knellende en drukkende belastingen bestaan, w. o. de 40e penning op de hypotheken, het bestelloon op de koloniale vaartuigen van 1 reaal per stuk, daggelden voor de waagklerken en visitateurs, waaggelden, de enorme contributie voor de gewapende burgerij, de verhoogde belasting op schepen uit het moederland, vroeger 5 pesos voor de gansche lossing nu 3 pesos per dag, wat dikwijls op 45 pesos komt, en nog wel niet ten bate van 's lands kas maar voor de kommiezen.

De koophandel is verlegd naar St. Thomas, St. Bar-

¹⁾ Het is te vinden in O u d - a r c h i e f no. 490. De ondertekenaars waren: Jutting en Rutgers, Joseas Ab. de Lima, M. C. Henriquez, Ab. Henriquez, Jb. Machoro, J. Fereyra, M. Haim de Lima, Jos. P. Brandao, Benj. Jesurun, P. Leyba, A. B. Helmund, C. W. Jutting & Co., J. H. Schieling, De Lima & Zoon, Bing en Jutting, C. C. Römer, Ziegler en Roches, Frans Rojer, Johs. Hs. Apitsz, J. H. Sütermeister, Hendr. Leyer, J. de Leon Naar, M. Penso en J. Muller J. A. D.

tholomeus, Trinidad en Jamaica. Zelfs tegen enorme percenten is geen geld te krijgen. De vaste goederen zijn tot op de helft in waarde gedaald.

Verzocht wordt provisioneele ontheffing van de verhooging van hoofd- en familiegeld, patentrecht, venduen, alsmede „de colloniale bestelloon”, waagklerk- en schoolgelden, contributies voor de wacht, en andere voor den handel drukkende belastingen; en voor de andere verzoeken zij de voorspraak van den gouverneur en van den Raad om van den Koning vermindering te krijgen. Zij meenen, dat de in- en uitgaande rechten op de koloniale goederen en op den invoer van droge goederen met de oude belastingen wel toereikend zullen zijn.

Deze klacht heeft in het Moederland, waarvoor zij bestemd was, gehoor gevonden. De Raad van politie kon er niet veel meer aan doen, dan het verzoek bij den Koning ondersteunen, die, zooals de gouverneur in de vergadering opmerkte, wenschte „dat de kolonie zelve zoo veel moe(s)t opbrengen als nodig is tot vinding der uitgaven.”

Cantz'laar was de overbrenger van 's Konings gunstige beschikkingen. In de raadsvergadering van 20 November 1820 deelde hij mee, dat voor 1821 de belastingen met omstreeks 30.000.— gld. verminderd moesten worden, en van hem gevraagd was een plan om den handel verder te ontheffen van de meest belemmerende bepalingen. Nuboer, Cancrijn en Jutting werden daartoe in een commissie van advies benoemd.

Reeds 14 dagen later kwam in den Raad in behandeling hun voorstel, dat hierop neerkwam: Het meest doet den handel afbreuk het invoerrecht van 3 % op koloniale producten; dit schrikt de vreemdelingen ervan af, om hun „retouren” naar Curaçao te brengen. Wanneer dit recht tot de helft verminderd wordt, of wel geheel afgeschaft met gelijktijdige heffing van een uitvoerrecht van $1\frac{1}{2}$ %, dan zal de opbrengst van dit tarief in plaats van op 11.000 pesos moeten worden geraamd op 5500 pesos, maar Europeesche en Noord-Amerikaansche schepen zullen er door naar de kolonie gelokt worden. In de tweede plaats wordt voor vermindering in aanmerking gebracht het accijns-

geld op rum, roode wijn en madera; echter moet voorkomen worden, dat een belangrijke vermindering van de rumaccijns afbreuk doet „aan onzen Hollandschen Jenever”. Het hoofdgeld op slaven, dat weinig drukt op de vermogende lieden, die dikwijls zeer weinig slaven hebben, en zwaar op de plantage-eigenaren en op de stedelingen, die van de huurpenningen der slaven moeten bestaan, wil de commissie geheel afschaffen. Evenzoo het 1 pct.-vendugeld van vaste goederen en slaven, waarvan de verkoop uit anderen hoofde bovendien met den 50sten penning en 6 pesos per hoofd belast was. De 40ste penning op hypotheeken, vooral drukkend voor de behoeftigen, ware tot een 60sten penning terug te brengen. Voor geheele afschaffing worden nog voorgedragen: het ponten- en canoosgeld, dat in hoofdzaak opgebracht wordt door de arme klasse, die van het verhuren van pontjes leven moet; het pleiziergeld op het houden van paarden en rijtuigen, dat slechts 100 pesos 's jaars opbrengt en telkens een bron van veel ongenoegen tusschen inwoners en overheid is; het uitvoerrecht van 6 % op zout, pin-da's, kleine maïs, schapen, kabrieten, ezels, paarden karpatolie, sigaren en de belasting op vrijlating van slaven. De mindere opbrengst van al deze heffingen wordt op negentien tot twintig duizend pesos jaarlijks door de commissie geraamd.

De Raad van politie ging echter niet in alle opzichten met deze voorstellen mee. Ten aanzien van bepaalde West-Indische producten: levensmiddelen (voorzoover deze niet, als verse boomvruchten, altijd vrij geweest waren), indigo, katoen, huiden, kabrietenvellen, tabak, hout, kareet, melasse enz., werd het invoerrecht op de helft gebracht ¹⁾. Het hoofdgeld van slaven werd verminderd, en afgeschaft werden de hoofdgelden van schippers, huisbedienden, pontvoerders, sjouwers, ambachtslieden, de heffing op veer-, tent- en zeilponten, watercanoos en pleziervaartuigen, het bovengenoemde plezier-

¹⁾ 5 Nov. 1822 werd een geheel nieuw tarief van in- en uitvoerrecht vastgesteld, en 19 Oct. 1824 werd bepaald, dat het tarief alle drie maanden aan de hand van de marktprijzen zou herzien worden

geld en 1 pCt. vendugeld, alsmede het uitvoerrecht op de volgende Curaçaosche producten: zout, pindas, schapen, kabrieten, paarden, ezels, karpatoelie, snuif, lamoen in pekkel, lamoensap, boonen, oranjeschillen en sigaren. Een mogelijke vermeerdering der belasting door uitgebreiden handel buiten beschouwing latende, raamde de Raad de mindere opbrengt tengevolge dezer maatregelen op bijna 14.000 pesos of ruim 23000 gulden.

Uit de burgerij kwam ook nog een verzoek tot afschaffing van den 40sten penning op het passeeren van hypotheeken¹⁾. In zijn journaal (22 December 1820) deelt de gouverneur mee, dat hij op dit verzoekschrift geen acht kon slaan wegens onbehoorlijkheid, nochtans heb ik daarin weinig of niets onbehoorlijks kunnen vinden, maar Cantz'laar kon blijkbaar op dit punt weinig verdragen, want eenige dagen te voren was een voorstel tot oprichting van een bank van leening en uitgifte van 500.000 pesos aan gangbare hypothecaire gouvernements-obligatiën aan de onderteekenaars teruggezonden, omdat zij de hoop uitgesproken hadden, dat hun plan, ten voordeele van de koloniale kas bedoeld, een verzachting zou veroorzaken van de „zware en bijna onverdragelijke belastingen”. De gouverneur zag hierin een blijk van gebrek aan vertrouwen in het koloniaal bestuur. En toen nu het tweede verzoekschrift gekomen was, vond de gouverneur aanleiding tot een vermaning van het publiek in *de Curaçaosche Courant* van 23 December 1820 „om zich te onthouden van het bezigen van ongeoorloofde aanmerkingen in geschriften, welke zij mogten noodig oordeelen aan bevoegde autoriteiten aan te bieden.”

Behalve deze collectieve klachten was er voortdurend een groot aantal individueele reclames tegen belastingaanslagen en andere heffingen ten bate der koloniale kas. Het waren grootendeels verzoeken om kwijtschelding wegens onvermogen, die op groote schaal werden ingewilligd

¹⁾ Hieronder viel ook het verband op slaven, doch deze heffing werd veel ontdoken. De Raad van politie bepaalde daarom (20 Februari 1821), dat slaven voortaan alleen bij hypotheekakten zouden mogen verbonden worden.

De Raad maakte deze verzoeken commissoriaal, door het onderzoek, hiertoe vereischt, aan twee zijner leden op te dragen, wier beslissing de sanctie van den gouverneur, als hebbende de opperdirectie van het financiewezen, zou behoeven.

Niettegenstaande alle belastingen en heffingen was *de geldelijke toestand* der kolonie tot op dat oogenblik slecht geweest. Kikkert was zijn bewind al met een tekort begonnen. Gedurende de vijf weken, die de onderhandelingen over de teruggave der kolonie na zijn aankomst op Curaçao nog in beslag namen, hadden de meegebrachte ambtenaren en troepen ook moeten leven, en daarvoor waren wissels getrokken op het moederland. Optimistisch schreef de gouverneur-generaal 18 Februari 1816: Zoodra wij in het bezit der kolonie zijn en voldoende geld hebben, zullen wij het voor andere doeleinden dan betaling van militaire soldijen en traktementen gebruikte aanvullen.

In het begin gelukte het vrij goed, om aan geld te komen. In de raadsvergadering van 18 Juli 1816 deelde de voorzitter mee, dat een bedrag van 12000 pesos, voor den tijd van 6 maanden ter leen gevraagd tegen 6 pCt. en onder verband der éénpercent-kaapvaartkas, door eenige der voornaamste kooplieden en ingezetenen renteloos en zonder zekerheid verstrekt was, met toezegging, dat, als er over een half jaar niet voldoende kasgeld mocht zijn, de aflossing bij loting zou kunnen geschieden. Drie maanden later was er weer geld noodig, en toen ging het minder gemakkelijk. Echter was toen juist gestorven de zeer rijke P. F. Diedenhoven, die bij zijn leven meer dan eens vrijwillig en gedwongen het gouvernement geholpen had ¹⁾. Ook na zijn dood liet men het zijne niet met rust. De Raad van politie deed de executeuren aanstonds de nalatenschap schatten en bij voorraad de impost van de colla-

¹⁾ Zie Hamelberg. *Een veelbewogen tijdperk*, t. a. p., bladz. 65 en 66. Volgens een bericht in *de Cur. Crt.* van 5 Oct. 1816 werd zijn nalatenschap op en half millioen stukken van agten geschat.

terale successie betalen. Het heeft jaren geduurd vóór deze zaak eindelijk geregeld was.

Naast de plannen van Nuboer om een bank van leening en een specie-bank op te richten ¹⁾, die tevens ten doel hadden wat ruimer in het geld te komen, dient vermeld het loterijplan van Isaác Cardozo, dat op het einde van 1817 in den Raad in behandeling kwam. De Raad vond het te gevaarlijk, om van overheidswege dit middel aan te wenden wegens het gebrek aan geld bij de ingezetenen, dat wel eens ten gevolge zou kunnen hebben, dat niet alle loten werden genomen ²⁾. Aan Cardozo werd toegestaan, voor eigen rekening het plan uit te voeren, mits betalende 5 pCt. aan de koloniale kas, terwijl de trekking ten overstaan van den raad-contrarolleur zou moeten plaats vinden. ³⁾

Tot overmaat van ramp kwam een groote nalatigheid van den ontvanger-generaal Ms. Schotborgh Gz. in het innen der belastingen het nijpend tekort aan geldmiddelen vergrooten. Einde 1818 bleek den gouverneur-generaal, dat deze ambtenaar „wegens indispositie” gedurende twee maanden geen kasboek gehouden had, en zelfs over 1817 alle belastingen nog niet geïnd waren. Er was Schotborgh echter veel meer te verwijten. In Augustus

¹⁾ *Munt- en geldmoeilijkheden op Curaçao voor honderd jaar*, I, t. a. p., bladz. 353 e. v.

²⁾ Zie over een vroegere landsloterij Hamelberg, t. a. p., bladz. 64.

³⁾ Cardozo deed het ook. *De Cur. Crt.* van 3 Jan. 1818 bevat zijn plan, dat 7 Mrt. d. a. v. voor een verbeterd plan plaats maakte. Hard liep het niet, maar het ging toch door, en een half jaar later werd zelfs een tweede loterij aangekondigd. In Sept. 1821 kwam Cardozo met een nieuw plan, doch deelde aanstonds mee, dat hij geen 5 pCt. aan de koloniale kas kon betalen, wel wilde hij zich verbinden 1000 pesos te geven, waarmee genoeg werd genomen. Hij moest borgstellen voor het bedrag der loterij en der landsrechten. Cardozo stierf echter, en S. S. Delvalle kreeg het octrooi. Deze kon geen borgstellen, en daarom moest de opbrengst der loten aan commissarissen — raad-contrarolleur en hoofdontvanger — worden ter hand gesteld. In de raadsvergadering van 20 Aug. 1822 bleek, dat Delvalle zijn plan niet kon uitvoeren, waarop de Raad besloot geen toestemming meer voor zoo'n plan te geven. Het schijnt, dat Delvalle na een vermindering van de belasting tot de helft zijn plan toch volvoerd heeft. In *de Cur. Crt.* van 15 Dec. 1832 komt een opgave van een loterijtrekking van Mozes Cohen Henriquez en Jacob van Jessuah Naar voor.

1819 betuigde de gouverneur-generaal hem zijn hoogste ongenoegen wegens zijn herhaald plichtsverzuim. Nog in dezelfde maand volgende zijn ontslag, wel op zijn verzoek, maar daaraan zal wel niet vreemd geweest zijn, een groote vordering van meer dan 20.000 pesos, die het gouvernement op hem had.¹⁾

En juist in dien tijd was er dringend geld noodig. Schipper Scholl moest ruim 7000 gulden voor vrachtpenningen hebben, en sprak het gouvernement daarvoor aan. Een poging om bij de kooplieden te leenen mislukte. In zijn journaal teekent Kikkert dan aan, dat, omdat „er dus geen ander middel ter bekoming van die som overbleef dan eene verhoogde belasting te heffen, hetwelk, vooral in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, zooveel doenlijk behoorde vermijd te worden, hebben wij geresolveerd de voor die som op den ontvanger Generaal afgegeven ordonnantie uit onze privé beurs af te lossen, ten einde daar door het Crediet van het Gouvernement op te houden”²⁾. En zelf moest hij daarvoor nog leenen.

In den loop van 1821 werd de geldelijke toestand der kolonie gunstiger, zooals wij zagen³⁾. Nog in het begin van dat jaar was in den Raad van politie beraadslaagd over versterking der middelen, zonder gevolg echter omdat men geen nieuwe belasting-heffingen aandurfde, behalve dat Beaujon en Jutting den handel wel wilden belasten. Geleidelijk werd de schuld van het gouvernement aan het „fonds tot vernietiging” afbetaald, en 17 September 1822 kon de gouverneur aan den Raad van politie mededeelen, dat ook de obligatieleening der kooplieden van 27000 pesos geheel was afbetaald. Intusschen waren ook al de borgstellingen der ambtenaren, die onder Kikkert als kasgeld gebruikt waren, in de reserve-kas

¹⁾ Schotborgh overleed 27 Jan. 1821. Een gedeelte van de vordering van het gouvernement kon in klinkende munt betaald worden. Zie *Munt- en geldmoeilijkheden*, I, t. a. p., bladz. 367. Over bijna 14000 pesos moest tot in hooger beroep een geding over den voorrang gevoerd worden tegen J. van J. Naar. De kolonie won het, maar eerst in 1826 was deze schuld betaald.

²⁾ Oud-archief no. 235, 25 Februari 1819.

³⁾ *Munt- en geldmoeilijkheden*, II, t. a. p., bladz. 39 e. v.

gestort ¹⁾. Deze laatste kwam eerst toen in zooverre tot haar recht, dat nu ook de hoofdontvanger, wat hij boven het bedrag van zijn borgtocht in kas had, in de reserve kas ging storten, met inachtneming van de behoeften voor aanstaande betalingen. Einde 1822 was de reserve-kas zelfs tot 40.000 pesos gestegen. Dit niettegenstaande de gouverneur op 1 Augustus 1822 ook nog bepaald had, dat voor de militaire traktementen en soldijen tot nader order niet meer op het moederland zou getrokken worden.

De bedoeling was geweest, dat voor deze uitgaven uit het moederland gelden zouden worden overgezonden, en deze zouden met „de saldo's der respectieve Ontvangers” de „*Generale Geldkamer*”, zooals art. 22 de reserve-kas noemde, uitmaken. Nu dit niet gebeurd was, en Kikkert al de beschikbare contanten hard noodig had, kon hij die „geldkamer” wel missen. Wat het uitwendige betreft, voldeed Cantz'laar aan den eisch van het wettelijk voorschrift door voor dit doel in het gouvernementshuis een ijzeren kist in gebruik te stellen met drie verschillende sloten, waarvan de sleutels bleven onder berusting van den gouverneur, den raad-fiscaal en den raad-contrarolleur, maar behalve de gelden, die de hoofdontvanger over had in zijn kas, werd er van alles in gedaan, wat art. 22 niet noemde: behalve de reeds vermelde borgtochten nog het goud van Aruba, de munten van het nieuwe muntstelsel, de dubloenen, die ter inwisseling voor de betalers beschikbaar zouden blijven, enz. De Weeskamer daarentegen, die art. 22 wel uitdrukkelijk vermelde, had voortdurend geldnood. Van haar komen dan ook stortingen in de reserve-kas niet voor.

In 1823 vloeiden de middelen niet minder. Toen bij

¹⁾ Omtrent de oorzaak van den betrekkelijk gunstigen toestand der geldmiddelen kan men iets te weten komen uit een brief van Cantz'laar in het begin van 1822 aan den gouverneur van Suriname. In dien brief (*O u d a r c h i e f* no. 376) verheugde de gouverneur zich erover, dat hij eer gunstige dan nadeelige berichten kon zenden. Tegenover herhaalde slechte oogsten, belemmering van den handel, aanhoudende droogte en groot verlies van vee bij gebrek aan het noodige voeder stond de Noord-Amerikaansche handel en de invoer van koloniale producten, die het evenwicht handhaafden.

Koninklijk besluit van 3 Februari 1823 no. 69 ten laste der kolonie gebracht werden de vorderingen uit de geldleeningen van 1797 en 1799 tot een bedrag van Ps. 19290.3.4 met de rente tegen 5 ten honderd vanaf 1 Januari 1818, om die tegen algeheele kwijting met 25 pCt. te voldoen, kon het daarvoor benoodigde, Ps. 6148.6.3¹/₂, uit de aanwezige kasgelden verkregen worden ¹⁾.

In 1824 is ook de heffing van het familiegeld met machtiging van hooger hand achterwege gebleven.

Lang heeft de geldruimte echter niet geduurd. En de goudwinning op Aruba en de vestingbouw stelden bijzonder zware eischen aan de koloniale kas. Nadat al het geld uit de reserve-kas weer overgeheveld was in de kas van den hoofdontvanger, was men in het begin van 1826 zoo ver, dat de gelden, die met bijzondere bestemming in de reserve-kas lagen (o.a. voor de borgstellingen) aangesproken moesten worden. Een poging om gedeeltelijke aflossingen van hypotheek der eenpercents-kaapvaartkas te krijgen schijnt mislukt te zijn. In Mei 1826 begint de gouverneur weer voor de militaire traktementen en soldijen te trekken, gerekend van 1 Januari van dat jaar af. In den loop van dat jaar kwam bericht, dat ook voor de goudwinning op Aruba „getrokken” mocht worden.

Reeds in het begin van 1822 had Cantz'laar aan de regeering in het moederland voorgesteld Columbia als oorlogvoerende partij te erkennen. Lang, voor dien tijd althans, liet het antwoord op dit voorstel niet op zich wachten. 14 October 1822 kon de gouverneur, gebruik makende

¹⁾ Een bedrag van Ps. 1349, —, 3, dat niet dadelijk opgevraagd werd, werd in de reserve-kas voor de rechthebbenden bewaard.

De kolonie had nog meer oude schuld:

wegens verstrekkingen aan 's lands schepen van oorlog in 1806,
wegens verstrekkingen aan de Fransche schepen op Curaçao in 1800,
wegens leverantiën en geldleeningen van 1796—1800, waaronder een schuld van 40.000 gld. ten behoeve van den boedel-Van Dienenhoven, waarvoor de kaapvaartkas verbonden was,

wegens onbetaalde rekeningen over 1805 en 1806.

Deze schulden zouden volgens de wet van 9 Februari 1818 verevend worden.

De houders van vorderingen, tijdens het Engelsche bestuur ontstaan, werden naar het Engelsche gouvernement verwezen.

van de hem bij ministerieele beschikking toegestane vrijheid, ambtelijk het besluit nemen Columbiaansche schepen binnen de Curaçaosche havens toe te laten. Een erkenning der onafhankelijkheid van Columbia was dit nog lang niet ¹⁾; de neutraliteitspolitiek van Nederland begon.

Intusschen waren het volstrekt niet alleen maatregelen van de zijde der Columbianen, die aanleiding tot gewrijf en gehaspel gaven — de Spanjaarden met hun blokkades ²⁾ en andere feitelijkheden maakten het niet minder erg naarmate de krijgskans hun ongunstig was. Zelfs toen in November 1823 hun laatste vesting Puerto Cabello verloren ging, bleven zij met strooptochten ter zee den handel afbreuk doen.

¹⁾ Hoe Cantz'laar in dit opzicht op alles lette, blijkt uit het volgende. A. G. Lion was door den Raad van justitie veroordeeld tot bannissement voor den duur van den oorlog tusschen Spanje en „de republiek Columbia”. Als de gouverneur hiervan kennis krijgt, overweegt hij in zijn *journaal*, dat deze uitdrukking het Nederlandsche gouvernement, dat Columbia nog niet als een onafhankelijken staat heeft erkend, niet compromitteren kan „bij aldien de gemelde clause voor onbestaanbaar zoude kunnen of moeten gehouden worden”.

²⁾ Over de bekende blokkade van 1821 (zie Corporaal, *t. a. p.*, bladz. 26 e.v.) bevindt zich in het Oud-archief no. 396 een advies van Mrs. Elsevier en Serrurier aan Cantz'laar.